

Vergaderjaar 2017–2018

26 150

Algemene Vergadering der Verenigde Naties

Nr. 168

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 oktober 2017

Na een intensieve campagne is het Koninkrijk op 2 juni jl. met 184 van de 192 stemmen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties gekozen tot niet-permanent lid van de Veiligheidsraad voor de periode januari – december 2018. Dit resultaat is te danken aan de inzet van de vier Koninkrijkslanden Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Nederland, die alle bij gelegenheid het Koninkrijk zullen vertegenwoordigen in de Raad. Het lidmaatschap van de Veiligheidsraad geeft het Koninkrijk de kans om onze verantwoordelijkheid te nemen en een bijdrage te leveren aan internationale vrede en veiligheid. Tijdens ons lidmaatschap zetten wij ons extra in voor:

Veiligheid voor burgers, wereldwijd

We willen werken aan een Veiligheidsraad die doet wat zijn naam al zegt: zorgen voor veiligheid en bescherming van burgers, overal ter wereld. Het Koninkrijk zal daarom aan alle discussies en besluitvorming over landensituaties (90% van de agenda) een gedegen inhoudelijke bijdrage leveren. Binnen die brede agenda zullen we ons primair richten op het voorkomen en stoppen van het meest schrijnend, grootschalig menselijk lijden. Om burgers meer centraal te zetten in het werk van de Raad zullen we bovendien streven naar voortgang ten aanzien van de werkmethoden van de Veiligheidsraad, met als doel de representativiteit en transparantie te vergroten. We willen werken aan een Raad die niet alleen over, maar mét betrokken partijen spreekt.

Als verkozen lid zal het Koninkrijk ook participeren in subsidiaire organen (o.a. sanctiecomités) van de Veiligheidsraad en tevens het voorzitterschap vervullen van het sanctiecomité Noord-Korea en het Iran/Joint Comprehensive Plan of Action facilitatiemechanisme.

Voorkomen én genezen

We streven naar een Veiligheidsraad die conflicten en oorlogen effectief aanpakt met goed uitgeruste vredesmissies, maar ook helpt voorkomen, door de grondoorzaken aan te pakken. Eerder zien, sneller handelen en beter oplossen, en dus niet te laat komen.

Het Koninkrijk zal daarom aandacht blijven vragen voor preventie en het aanpakken van de grondoorzaken van conflicten zoals falende rechtsstatelijke instituties, onderontwikkeling, voedsel- en wateronzekerheid, ongelijke kansen voor vrouwen, en het beperkte toekomstperspectief voor jongeren. We zullen steeds aandringen op respect voor de *rule of law/accountability* en mensenrechten. Het Koninkrijk zal schendingen van het internationaal humanitair oorlogsrecht aan de kaak stellen en zich inzetten voor veilige en ongehinderde humanitaire toegang om zo de getroffen bevolking in een conflictsituatie humanitaire hulp te kunnen bieden. Bescherming van burgers in conflict moet als onderdeel van mandaten van VN-missies proactief en waar mogelijk in overleg met die burgers gebeuren. Missies moeten deel uit maken van een bredere strategie voor het betreffende land, en ze moeten de capaciteit hebben om hun mandaat uit te voeren. In dit verband moedigen we de VN aan om haar *force generation* te verbeteren, onder andere door vaker te werken met rotatieschema's voor kritische, maar vaak ook schaarse, capaciteiten. We zetten in op meer (politieke) participatie van vrouwen en het integreren van een genderperspectief in processen van vrede, verzoening en wederopbouw onder andere via implementatie van VN-resolutie 1325. Daarnaast ligt de focus op versterkt gebruik van instrumenten voor vreedzame geschillenbeslechting (zoals het Internationaal Gerechtshof en het Permanente Hof van Arbitrage). Waar mogelijk zullen we inbreng van het maatschappelijk middenveld bevorderen en meenemen in discussies.

Resoluties van de Veiligheidsraad moeten worden omgezet in daden. Het Koninkrijk zal het lidmaatschap ook aangrijpen om zich sterk te blijven maken voor de uitvoering van Veiligheidsraadsresolutie 2166, die eist dat de daders van het neerhalen van vlucht MH17 worden vervolgd en berecht en dat alle betrokken landen hun medewerking daaraan verlenen.

Een VN die vooruit ziet

Het Koninkrijk wil werken aan een VN die vooruitziet en klaar is voor de uitdagingen van de 21^e eeuw, zoals klimaatverandering, migratie en terrorisme.

Het Handvest van de VN, zoals opgesteld in 1945, is primair gericht op het voorkomen en beëindigen van traditionele conflicten tussen staten. De huidige bedreigingen voor veiligheid in de wereld komen echter steeds vaker voort uit of houden verband met interne (gewapende) conflicten en grensoverschrijdende fenomenen, zoals migratie, terrorisme en klimaatverandering (*Planetary Security*). De bedreigingen waarvoor kleine eilandstaten in ontwikkeling (SIDS – *Small Islands Developing States*), waaronder de Caribische delen van het Koninkrijk, zich gesteld zien door klimaatverandering, zijn een voorbeeld hiervan. Het is duidelijk dat thema's als migratie, terrorisme en klimaatverandering niet meer van de internationale agenda kunnen worden weggedacht en onlosmakelijk verbonden zijn met internationale vrede en veiligheid. Het Koninkrijk hecht er dan ook aan om tijdens ons lidmaatschap van de Veiligheidsraad aandacht te besteden aan deze thema's.

VN-hervormingen: transparantie en effectiviteit

Het Koninkrijk is voornemens, ook tegen de achtergrond van de discussie over VN-hervormingen in de Algemene Vergadering van de VN en de hervormingen die de Secretaris-Generaal van de VN heeft ingezet, om tijdens ons lidmaatschap concrete stappen te zetten op het gebied van transparantie van de Veiligheidsraad en effectiviteit van de VN als geheel. Het Koninkrijk is voorstander van grondige hervorming van de Veiligheidsraad. De samenstelling van de Veiligheidsraad weerspiegelt immers niet meer de realiteit van de 21ste eeuw. Hervorming is een noodzaak om te zorgen dat de legitimiteit van de VN en vooral de Veiligheidsraad behouden blijft. In de context van hervormingen valt of staat de legitimiteit bij betere representatie en effectiviteit. Maar ook binnen bestaande mogelijkheden kan het Koninkrijk streven naar een effectievere VNVR, in lijn met onze visie op een geïntegreerde benadering van conflict. Uitgangspunt daarbij is dat vrede en veiligheid direct verweven zijn met onderwerpen als ontwikkeling en mensenrechten, die elders binnen de VN zijn belegd. We steunen Secretaris-Generaal Guterres in zijn wens silo's te doorbreken. Zelf kunnen we hieraan bijdragen, door informatiestromen vanuit die andere delen van het VN-systeem naar de Veiligheidsraad en andersom te bevorderen. Voor briefings in de Veiligheidsraad worden waar mogelijk vertegenwoordigers uit het maatschappelijk middenveld, bedrijfsleven en lokale organisaties uitgenodigd.

Europeanisering en samenwerking met regionale organisaties

De unieke situatie waarin Italië en het Koninkrijk een zetel in de Veiligheidsraad delen, biedt kansen voor een meer Europese invulling van het lidmaatschap. Tot dusverre heeft de samenwerking met Italië gestalte gekregen in het over en weer detacheren van diplomaten, zowel op de Permanente vertegenwoordiging in New York als in de hoofdsteden, het gezamenlijk vaststellen van prioritaire thema's in een gemeenschappelijke verklaring (conflictpreventie, *peacekeeping*, burgerbescherming en *Rule of Law*), intensieve informatie-uitwisseling en enkele gezamenlijke initiatieven, zoals samenwerking op het gebied van de aanpak van mensensmokkel vanuit Libië en het openen van de tentoonstelling «*Pillars of Cooperation*» van Italië en Nederland op 9 januari 2017. De samenwerking werd herbevestigd tijdens het Staatsbezoek van Nederland aan Italië in juni van dit jaar.

Met het oog op een Europese invulling van ons lidmaatschap van de Veiligheidsraad hanteert het Koninkrijk een eenduidige inzet in Brussel en New York en kiest het voor verdere versterking van de coördinatie tussen EU Lidstaten ter voorbereiding van besprekingen in de Veiligheidsraad. Dit kan onder andere via samenwerking in relevante EU-werkgroepen en via discussies met EU-instellingen in Brussel. Op die manier wil het Koninkrijk maximale coherentie bevorderen tussen besluitvorming in de Veiligheidsraad en in de Brusselse gremia. Het uitgangspunt zal steeds zijn: Europees waar opportuun en mogelijk. Naast de reeds genoemde samenwerking met Italië zal het Koninkrijk nauw samenwerken met andere Europese landen in de Veiligheidsraad (in 2018 het VK, Frankrijk, Polen en Zweden), en volgende Europese leden (na de zittingstermijn van het Koninkrijk). Die samenwerking kan verschillende vormen hebben: informeren (eigen initiatieven vroegtijdig delen); mobiliseren (hulp vragen bij lobby voor steun van overige Veiligheidsraadleden); consulteren (bijv. inhoudelijke input delen) en implementeren (met EU *follow-up* geven aan besluiten en oproepen van de Veiligheidsraad). Door deze samenwerking kan de impact van ons Veiligheidsraadlidmaatschap in 2018 worden vergroot en voortgezet, conform de Eerste Kamermotie De Graaf c.s. van 1 november 2016 (Kamerstuk 34 550, D).

Daarnaast zal het Koninkrijk inzetten op nauwere samenwerking tussen de VN en regionale organisaties, zoals de Afrikaanse Unie, voortbouwend op het *UN-AU framework for enhanced partnership in peace and security* van afgelopen april. Inzet is om meer synergie te creëren, gebruikmakend van elkaars sterktes en toegevoegde waarde.

Informatieverschaffing

Het Nederlandse parlement zal zo ruim mogelijk worden voorzien van informatie tijdens het lidmaatschap van de Veiligheidsraad. Maandelijks zullen wij de stand van zaken met uw Kamer delen als een gecombineerd onderdeel van de RBZ-cyclus. Tijdens deze debatten blikken we graag met uw Kamer terug op de afgelopen maand en kan worden vooruitgekeken naar de volgende maand.

Tot slot

Door onze toenemende verbondenheid met het buitenland zijn de veiligheid en welvaart van het Koninkrijk meer dan ooit afhankelijk van ontwikkelingen in de rest van de wereld. Voor de effectieve behartiging van onze belangen op het wereldtoneel zijn daadkrachtige multilaterale instellingen en een goed functionerende internationale rechtsorde daarom cruciaal. Als gastland voor vele internationale organisaties vervult Nederland op dit vlak ook een voorbeeldfunctie. Ons lidmaatschap in de Veiligheidsraad geeft het Koninkrijk de unieke mogelijkheid om op het allerhoogste niveau mee te beslissen over de handhaving van vrede en veiligheid voor burgers, waar ook ter wereld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. Zijlstra

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.A.M. Kaag